

การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสหวิทยาเขต
ดอยช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแม่ฮ่องสอน
THE USE OF GOOD GOVERNANCE IN THE MANAGEMENT OF
SCHOOL BUDGETS IN THE DOI CHANG INTERDISCIPLINARY GROUP
UNDER THE MAE HONG SON SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE

¹สุรรักษ์ ขจรศักดิ์ศรี, ²สังวาร์ วังแจ่ม, ³ศิริพงษ์ มาณะศรี และ ⁴จรรุญ ยอดอุโมงค์
¹Suraruk Khajornsaksee, ²Sangwan Wangcham, ³Siripong Manasri
and ⁴Jaroon Yod Umong

¹มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่, ประเทศไทย
¹North-Chiang Mai University, Thailand

¹suraruk.sw2023@gmail.com, ² sungw_edq@yahoo.co.th,
³ siripong@northcm.ac.th, ⁴jaroon@gmail.com

Received : March 2, 2023; **Revised :** March 29, 2024; **Accepted :** April 30, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงบประมาณและศึกษาแนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแม่ฮ่องสอน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 136 คน และผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม จำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแม่ฮ่องสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ การบริหารตามหลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลัก

¹ นักศึกษา, หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

² อาจารย์ ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

³ อาจารย์ ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

⁴ ดร., นักวิชาการอิสระ

คุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส และ หลักความคุ้มค่า ตามลำดับ แนวทางพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงบประมาณ คือ ผู้บริหารควรสร้างความโปร่งใสและความยุติธรรม โดยเป็นตัวอย่างที่ดี เสริมสร้างความเข้าใจในด้านกฎหมายและการเงิน สร้างความศรัทธาในวิชาชีพ และคุณค่าทางจริยธรรม เน้นความซื่อสัตย์และความสุจริตในการจัดการงบประมาณ รวมถึงการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อเปิดเผยข้อมูลและสนับสนุนการตัดสินใจอย่างยุติธรรม สร้างการมีส่วนร่วมที่เป็นประโยชน์ และใช้เทคโนโลยีอย่างคุ้มค่าเพื่อพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษา, หลักธรรมาภิบาล, การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงบประมาณ

Abstract

The purpose of this study was to study the use of good governance in budget management and to study the guidelines for the development of the use of good governance in the budget management of schools in the Doi Chang interdisciplinary group under the Mae Hong Son Secondary Educational Service Area Office. The sample consisted of 136 school administrators and teachers and 11 experts in group discussions. The tools used were questionnaires and group discussions, statistic used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The results revealed that the overall use of good governance in school budget management in the Doi Chang interdisciplinary group under the Mae Hong Son Secondary Educational Service Area Office was at a high level. On a side-by-side basis, it was found that the average was at a high level in all aspects, namely the management according to the principles of participation, followed by the management according to the principles of responsibility, the management according to the principles of morality, the management according to the principles of law, the management according to the principles of transparency, and the management according to the principles of cost-effectiveness, respectively. Guidelines for the development of good governance in school budget management were that the administrators should focus on ensuring transparency and justice by setting a good example in budget management and enhancing understanding of legal and financial aspects, building professional faith and ethical values, emphasizing honesty and integrity in budget management, including setting up audit committees to disclose information and support fair decisions, making useful contributions, and using technology effectively to improve the management process.

Keywords: school management, good governance, good governance in school budget management

บทนำ

ในสังคมโลกาภิวัตน์ปัจจุบันที่นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม และการปรับเปลี่ยนจากการผลิตสินค้าไปสู่การบริการ เพื่อให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นในยุคดิจิทัล หรือที่เรียกว่ายุคไทยแลนด์ 4.0 นอกจากนี้ยังเน้นไปที่การพัฒนาการศึกษาโดยใช้กฎหมายการศึกษาแห่งชาติเพื่อเสริมสร้างมาตรฐานและคุณภาพของการศึกษาในประเทศไทย โดยการปรับปรุงระบบบริหาร การพัฒนาครู และการเรียนการสอนในยุคการศึกษา 4.0 เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยการเรียนรู้ที่เน้นการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในสังคมโลกาภิวัตน์ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมีผลต่อการปรับปรุงและการจัดการในองค์กรต่างๆ เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงนั้น และการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาช่วยในการพัฒนาและปรับปรุงองค์กรเพื่อให้สามารถรองรับยุคดิจิทัลและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมโลกาภิวัตน์ปัจจุบันเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาและปรับปรุงระบบการบริหารจัดการ ดังนั้น การบริหารองค์กรต่างๆจึงมีความสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงระบบการบริหารจัดการ เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมโลกาภิวัตน์ปัจจุบัน และต้องการให้ทุกฝ่ายร่วมกันเพื่อสร้างสังคมและองค์กรที่เข้มแข็งและ สถานศึกษาเป็นหน่วยราชการหนึ่งที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จัดการศึกษาให้บริการการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนวัยเรียน การมีธรรมาภิบาลในสถานศึกษานอกจากจะช่วยให้การบริหารงานเป็นไปอย่างดีจนนำไปสู่การทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพได้นั้น ธรรมาภิบาลในโรงเรียนยังช่วยแก้ปัญหาภายในองค์กร ได้แก่ การทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหาการบริหารโดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้อื่นมีส่วนร่วม ขาดความรับผิดชอบ ขาดความโปร่งใส ไม่ยึดความเสมอภาคเป็นธรรม ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างไม่คุ้มค่า บุคลากรมีความรู้สึกเลื่อมล้ำของสถานภาพ หรือมีความไม่มั่นคงในงาน จึงมีความจำเป็นต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีซึ่งเรียกว่า “ธรรมาภิบาล” มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคล ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล จะบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ได้แก่ การดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป และเป้าหมายในการจัดการศึกษา คือ ทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข อีกทั้ง ยังช่วยแก้ปัญหาในการบริหารงานในสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556 : 22)

จากการศึกษารายงานผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ปี 2565 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยช้าง จากโรงเรียนแม่สะเรียง “บริพัตรศึกษา” พบว่า ผู้บริหารต้องปรับปรุงเรื่องการวางแผนการทำงานหรือจัดทำแผนปฏิบัติงาน ควรนำข้อมูลผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในรอบปีการศึกษาเดิมมาพิจารณา

ประกอบการจัดทำแผน เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดผลดี มีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง และผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การบริหารงานงบประมาณและแผนงาน ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในการคำนวณราคากลาง เป็นต้น (โรงเรียนแม่สะเรียง “บริพัตรศึกษา”, 2565) นอกจากนี้จากการศึกษารายงานการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ 2565 โรงเรียนสบเมยวิทยาคม พบว่า ในบางโครงการ/กิจกรรม ได้รับงบประมาณไม่เพียงพอที่จะใช้ในการจัดกิจกรรม (โรงเรียนสบเมยวิทยาคม, 2565) และจากการศึกษารายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2565 งานนโยบายและแผน กลุ่มบริหารงบประมาณ โรงเรียนแม่ลาน้อยดรุณสิกข์ พบว่า ผู้รับผิดชอบบางงาน/โครงการ ไม่ได้ดำเนินการผ่านงานนโยบายและแผน และงานพัสดุและสินทรัพย์ทำให้การควบคุมการใช้งบประมาณไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติการเท่าที่ควร(โรงเรียนแม่ลาน้อยดรุณสิกข์, 2565) จากข้อมูลดังกล่าวมา ทำให้ทราบถึงความสามารถของผู้บริหารที่ควรเป็นผู้นำที่สามารถระดมทีมงานที่มีความรู้และความชำนาญในการบริหารงบประมาณ และสนับสนุนการพัฒนาความรู้และความชำนาญของบุคลากรในด้านนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานงบประมาณผู้บริหารควรสนับสนุนการฝึกอบรมและพัฒนาความรู้และความชำนาญของบุคลากร เพื่อให้การบริหารงบประมาณ มีประสิทธิภาพและควรส่งเสริมการศึกษาต่อ, การอบรม, สัมมนาและพัฒนาทรัพยากรบุคคลของโรงเรียน เพื่อเพิ่มความรู้และความชำนาญของบุคลากรในองค์กร การดำเนินการของผู้บริหารในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจะช่วยให้การบริหารจัดการของโรงเรียนเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลที่มุ่งเน้นการวางแผนงบประมาณให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถเพิ่มคุณค่าของการศึกษาในโรงเรียนแต่ละโรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยช้างต่อไป

จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยในฐานะนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มีความสนใจศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแม่ฮ่องสอน โดยมีความสนใจว่า ผู้บริหารได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงบประมาณในสถานศึกษามากน้อยเพียงใด มีแนวทางในการพัฒนาการบริหารงบประมาณโรงเรียนอย่างไรจึงจะเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงบประมาณของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตดอยช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแม่ฮ่องสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแม่ฮ่องสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ครูในสหวิทยาเขตกลุ่มดอยช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแม่ฮ่องสอน ปีการศึกษา 2566 จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนแม่สะเรียง “บริพัตรศึกษา” 2) โรงเรียนสบเมยวิทยาคม 3) โรงเรียนแม่ลาน้อยดรุณสิกข์ และ 4) โรงเรียนเฉลิมรัชวิทยาคม รวมทั้งสิ้นจำนวน 210 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในสหวิทยาเขตกลุ่มดอยช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแม่ฮ่องสอน ปีการศึกษา 2566 จำนวน 136 ได้มาโดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน (krejcie & Morgan, 1970, p.608) แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (simple sampling)

ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 11 คน จากโรงเรียนในสหวิทยาเขตกลุ่มดอยช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแม่ฮ่องสอน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ใช้กรอบแนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล จากราชกิจจานุเบกษา (2542) วีระยุทธ พรพจน์ธนาส (2557) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) (2555) สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2559) สุกานดา สุโสมาน (2560) สมศักดิ์ สามีคศิริธรรม (2561) ปริญญ์ ยุกพล (2563) วัชรเศวต วงษ์เฉลียง (2564) กมลพรรณ พึ่งด้วง (2560) ขันแก้ว พรหมคำ (2564:56) ซึ่งประกอบไปด้วยหลัก 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านหลักนิติธรรม 2) ด้านหลักคุณธรรม 3) ด้านหลักความโปร่งใส 4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม 5) ด้านหลักความรับผิดชอบ และ 6) ด้านหลักความคุ้มค่า

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน ประสบการณ์การบริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแม่ฮ่องสอน มี 6 ด้าน โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert)

3.2 การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เป็นการแสดงความคิดเห็น และ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแม่ฮ่องสอน จาก

ผู้ทรงคุณวุฒิ 11 คน โดยคำถาม จำนวน 6 ข้อ นำมาจากข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายของแต่ละด้านของแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแม่ฮ่องสอน

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแม่ฮ่องสอน

การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงบประมาณของโรงเรียน ในสหวิทยาเขตดอยช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาแม่ฮ่องสอน		ระดับปฏิบัติ		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านหลักนิติธรรม	3.97	0.90	มาก
2	ด้านหลักคุณธรรม	3.98	0.87	มาก
3	ด้านหลักความโปร่งใส	3.91	0.85	มาก
4	ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.02	0.90	มาก
5	ด้านหลักความรับผิดชอบ	3.99	0.90	มาก
6	ด้านหลักความคุ้มค่า	3.87	0.86	มาก
โดยรวม		3.96	0.88	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแม่ฮ่องสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การบริหารตามหลักการมีส่วนร่วม การบริหารตามหลักความรับผิดชอบ การบริหารตามหลักคุณธรรม การบริหารตามหลักนิติธรรม การบริหารตามหลักความโปร่งใส และ การบริหารตามหลักความคุ้มค่า ตามลำดับ

2. แนวทางพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแม่ฮ่องสอน ดังนี้

การบริหารตามหลักนิติธรรม มีแนวทางพัฒนา คือ ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ และการปฏิบัติในการจัดการทางการเงินตามระเบียบ

ราชการและหลักนิติธรรม โดยการส่งเสริมให้มีความสำคัญกับความโปร่งใสและความยุติธรรมในการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยที่ผู้บริหารสามารถใช้การส่งเสริมความรู้เหล่านี้ได้โดยการจัดทำกรอบการสนับสนุนในการศึกษาต่อและการแพร่กระจายจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายและปฏิบัติตามระเบียบราชการในการจัดการทางการเงิน ตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้การบริหารจัดการทางการเงินของสถานศึกษาเป็นไปอย่างโปร่งใส ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

การบริหารตามหลักคุณธรรม มีแนวทางพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสภาพแวดล้อมการทำงานเชิงบวกและมีคุณธรรมจริยธรรมสำหรับครูและบุคลากร สนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีความศรัทธาในวิชาชีพของตนและรักษาคุณค่าหลักของมาตรฐานทางจริยธรรม โดยเฉพาะเรื่องของการจัดการงบประมาณ ผู้บริหารควรเน้นย้ำถึงความสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเป็นไปตามหลักศีลธรรมและควรมีเป้าหมายที่จะส่งเสริมความไว้วางใจและความโปร่งใสภายในสถานศึกษา เพื่อให้มั่นใจว่าการบริหารจัดการงบประมาณได้รับการจัดสรรอย่างมีประสิทธิภาพและมีจริยธรรม

การบริหารตามหลักความโปร่งใส มีแนวทางพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดการงบประมาณดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่พิจารณาตรวจสอบ และกลั่นกรองข้อเสนองบประมาณโดยละเอียด คณะกรรมการควรมีบทบาทสำคัญในการประกันความโปร่งใสในกระบวนการบริหารงบประมาณ ให้คณะกรรมการช่วยในการตัดสินใจเรื่องงบประมาณให้เป็นไปอย่างยุติธรรมและเป็นประโยชน์สูงสุดของสถานศึกษา

การบริหารตามหลักการมีส่วนร่วม มีแนวทางพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีกลไกสนับสนุนและเสริมสร้างศักยภาพในการมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณตามหลักการบริหารและการมีส่วนร่วม ซึ่งผู้บริหารควรมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในกระบวนการจัดทำงบประมาณ รวมถึงความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การไม่แบ่งแยก และผู้บริหารควรรับผิดชอบต่อการตัดสินใจทางการเงินของตนและตระหนักถึงผลที่ตามมาจากการกระทำของตน ตลอดจนความรับผิดชอบและอำนาจที่ชัดเจน มีหลักการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการงบประมาณ ที่สามารถอำนวยความสะดวกได้ผ่านการจัดตั้งคณะกรรมการงบประมาณ

การบริหารตามหลักความรับผิดชอบ มีแนวทางพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้าง ความตระหนักและการยึดระเบียบ ควรจัดโครงการอบรมและสร้างความเข้าใจให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณ เช่น การอบรมเกี่ยวกับกฎหมายงบประมาณ การจัดการบัญชี เป้าหมายการเงิน ฯลฯ และควรเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทราบโดยชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นผ่านทาง การประชาสัมพันธ์ในสื่อต่างๆ หรือการจัดประชุมเพื่อพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และผู้บริหารสถานศึกษาควรทำหน้าที่เป็นตัวอย่างในการยึดระเบียบ กฎหมาย และการปฏิบัติตามข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ และสนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษาในการปฏิบัติตามด้วย

การบริหารตามหลักความคุ้มค่า มีแนวทางพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและลงทุนในทรัพยากรและทรัพยากรอย่างเหมาะสมตามหลักคุ้มค่า

หลักการนี้เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด โดยพิจารณาปัจจัยต่างๆ เช่น ความคุ้มค่า ผลผลิต และผลประโยชน์ระยะยาว ด้วยการเลือกเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับหลักความคุ้มค่า ซึ่งผู้ดูแลระบบสามารถปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการ ปรับปรุงการสื่อสาร และการทำงานร่วมกันระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา ปรับปรุงผลลัพธ์การเรียนรู้ และจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

1. การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแม่ฮ่องสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าผู้บริหารมีการแต่งตั้งบุคลากรกำหนดหน้าที่งานความรับผิดชอบตามความรู้ ความเหมาะสม และความถนัดของแต่ละบุคคลภายใต้ข้อตกลงในแนวทางการปฏิบัติงาน และเป้าประสงค์เดียวกัน เป็นผู้มีหลักคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริตและสามารถเป็นแบบอย่างให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ในการบริหารงานด้านงบประมาณ ทั้งนี้ยังมีการจัดระบบการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเป็นไปตามระเบียบ ขั้นตอน สามารถตรวจสอบได้ ไม่ขัดต่อกฎหมาย มีการกำหนดโครงการ/กิจกรรมภายในโรงเรียน โดยมุ่งเน้นที่ผลประโยชน์/ความต้องการของนักเรียน นอกจากนี้ผู้บริหารสามารถบริหารงานงบประมาณ ให้สอดคล้องกับการบริหารตามพันธกิจ บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายของสถานศึกษา ได้ โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานในการบริหารจัดการด้านงบประมาณ ด้วยความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แสงเทียน จิรโชติ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาขยายโอกาส ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารงบประมาณของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สุภัทสรานันท์ โพธิ์กัน (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑากาญจน์ เก่งกลีจ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตธรรมจักร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแม่ฮ่องสอน อภิปรายผลได้ดังนี้

ผู้บริหารควรสร้างความโปร่งใสและความยุติธรรม โดยเป็นตัวอย่างที่ดี ในการบริหารงบประมาณและเสริมสร้างความเข้าใจในด้านกฎหมายและการเงิน สร้างความศรัทธาในวิชาชีพและ

คุณค่าทางจริยธรรม เน้นความซื่อสัตย์และความสุจริตในการจัดการงบประมาณ รวมถึงการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อเปิดเผยข้อมูลและสนับสนุนการตัดสินใจอย่างยุติธรรม สร้างการมีส่วนร่วมที่เป็นประโยชน์ และใช้เทคโนโลยีอย่างคุ้มค่าเพื่อพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ สอดคล้องกับนิตยา คงเกษม (2562) ที่ได้ศึกษา แนวทางการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพระบางเจ้าพระยา เมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 พบว่า ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม และปฏิบัติหน้าที่ด้านงบประมาณเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ บุคลากรภายในสถานศึกษาต้องได้รับการปลูกฝัง และต้องปฏิบัติตนโดยยึดหลักคุณธรรมในทุกๆ ด้าน ทั้งนี้ การบริหารโรงเรียนตามหลักความโปร่งใสส่งผลที่ดีแก่สถานศึกษา ในด้านการมีประสิทธิภาพของการทำงาน การบริหารงานที่มีการเปิดเผยข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างคุ้มค่า

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแม่ฮ่องสอน ทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) การบริหารตามหลักนิติธรรม 2) การบริหารตามหลักคุณธรรม 3) การบริหารตามหลักความโปร่งใส 4) การบริหารตามหลักการมีส่วนร่วม 5) การบริหารตามหลักความรับผิดชอบ และ 6) การบริหารตามหลักความคุ้มค่า การบริหารควรได้รับการพัฒนาที่สุด คือ การบริหารตามหลักความคุ้มค่า ซึ่งเป็นถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะนำไปประยุกต์หรือปรับใช้ในการบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมายและการบริหารจัดการในปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงบประมาณ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการบริหารด้านนี้ให้มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กมลพรรณ พึ่งด้วง. (2560). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2556). *คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ชนแก้ว พรหมคำ. (2564). *การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- จุฑากาญจน์ เก่งกลกิจ. (2564). การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขต
ธรรมจักร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิตยา คงเกษม. (2562). แนวทางการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพระบางเจ้าพระยา เมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาานครสวรรค์ เขต 1. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.
- ปริญญากมล (2563). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจของครูใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภาวดี เหมะและคณะ. (2565). แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม, 16(1), 223-235.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2542). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการ
บ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 63 ง.
- โรงเรียนแม่ลาน้อยดรุณสิกข์ (2565). การศึกษารายงานผลการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล
ประจำปี 2565
- โรงเรียนแม่สะเรียงบริพัตรศึกษา(2565). รายงานผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ปี 2565
- โรงเรียนสบเมยวิทยาคม(2565). รายงานการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ
2565 โรงเรียนสบเมยวิทยาคม
- วัชรเดช วงษ์เฉลียง (2564).ธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วีระยุทธ พรพจน์ธรมาส. (2557). องค์ประกอบของธรรมาภิบาลในโรงเรียน. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร
ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2556). การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาชั้น
พื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยแห่งประเทศไทย.
- สมศักดิ์ สามัคคีธรรม. (2561). ธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อทางสังคม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2555). หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการ
บ้านเมืองที่ดี. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2559). ประกาศสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เรื่อง
หลักธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแม่ฮ่องสอน(2565). รายงานผลการดำเนินงานประจำปี
2565

- สิรินญา ศิริประโคน. (2561). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนบ้านมาบเตย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกริก
- สุกานดา สโลมาน. (2560). การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- สุภัทสรานันท์ โพธิ์กัน. (2561). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 3. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- แสงเทียน จิรโชติ. (2560). แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาขยายโอกาส ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

